ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขมีมากขึ้น กลไกการเกิดโรคหรืออาการของโรคมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น การดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยต้องการผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้นจึงมีการพัฒนามาตรฐานสำหรับพยาบาลผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้น (advanced practice nurse: APN)

1.2.6 สภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล

การปฏิบัติงานในปัจจุบันยังคงพบว่าพยาบาลมีภาระงานมากไม่สอดคล้องกับจำนวนพยาบาล พยาบาลต้องทำงานนอกเวลาในหน่วยงานจำนวนมากขึ้น จำนวนผู้ป่วย/ผู้รับบริการมีเพิ่มขึ้นหรือมีอาการรุนแรงขึ้น ทำให้การปฏิบัติการพยาบาลมีความยุ่งยากและซับซ้อนขึ้น นอกจากนั้นกระแสประชาธิปไตย การรักษาสิทธิ การเรียกร้องสิทธิของประชาชนเพิ่มขึ้น หากประชาชนพบว่าการบริการพยาบาลไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทำให้มีการฟ้องร้อง ร้องเรียนพยาบาลมายังสภาการพยาบาลมากขึ้น จากจำนวน 5 เรื่องต่อปี ในปีพ.ศ. 2537 เพิ่มเป็น 8 เรื่อง 14 เรื่อง และ 24 เรื่องต่อปี ในปีพ.ศ. 2540–45 ตามลำดับ นอกจากนี้จำนวนพยาบาลที่มีจำกัดและลดลง จากภาวะการปฏิรูประบบราชการและการกระจายพยาบาลในหน่วยงานปฐมภูมิตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้พยาบาลต้องพบกับภาวะกดดันจากภาระงานที่เพิ่มขึ้น โอกาสของการผิดพลาดในการปฏิบัติงานเกิดได้ง่ายขึ้น การปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่เสี่ยง มีโอกาสเกิดความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงานและการเดินทางสูงขึ้น พฤติกรรมบริการไม่เป็นที่น่าประทับใจสำหรับผู้ใช้บริการ พยาบาลมีแนวโน้มลาออกจากวิชาชีพมากขึ้น ในขณะที่ยังมีความต้องการพยาบาลเป็นจำนวนมาก พยาบาลได้รับเงินเดือนเช่นเดียวกับข้าราชการทั่วไป และได้ค่าตอบแทนเวรบ่ายและเวรดึกที่มาจากเงินบำรุงของโรงพยาบาล ซึ่งพบว่าในโรงพยาบาลที่มีเงินบำรุงจำกัด พยาบาลจะไม่ได้ค่าตอบแทนเวรบ่ายเวรดึกตามอัตราที่กำหนดไว้ จากสภาพการปฏิบัติงานดังกล่าวพบว่า พยาบาลมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ความก้าวหน้าในงาน โอกาสอบรม/ศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง รวมทั้งการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ทุรกันดารหรือเสี่ยงภัยและการปฏิบัติการพยาบาลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากโรคติดต่อรุนแรง ดังนั้นจึงเกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติตั้งแต่พ.ศ. 2540 และปัจจุบันเป็นแผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย มาตรการ เป้าหมาย กิจการ/โครงการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในช่วงปี พ.ศ. 2550–2559 โดยมียุทธศาสตร์หลัก 7 แผน 30 งานมีสาระสำคัญดังนี้

แผน 1 นโยบายและมาตรการในการผลิตพยาบาลและผดุงครรภ์ (6)

แผน 2 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาระบบการพยาบาลและสร้างนักวิจัย (5)

แผน3 พัฒนาระบบบริการพยาบาลและการผดุงครรภ์และเสริมสร้างศักยภาพผู้นำการพยาบาล (6)

แผน 4 ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรพยาบาล (5)

แผน5 การจัดการความรู้โดยเครือข่าย สมาคม ชมรม หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล (1)

แผน 6 ประสานเชื่อมดยงกับเครือข่ายต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ (6)

แผน 7 สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการขององค์กรพยาบาล (1)

แผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพและสังคมไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปรับแนวคิดใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ "พัฒนากำลังคน" อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงครบวงจรและมีจุดเน้นที่ชัดเจน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เตรียมการเพื่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์เคลื่อนที่พร้อมกันทั้งระบบ

บทบาทของพยาบาลในการให้บริการเชิงรุก

ในการปฏิบัติการพยาบาลเชิงรุก เป็นการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะทางสาขาหนึ่งซึ่งจะต้องทำหน้าที่หลายบทบาท ดังนี้

1. บทบาทของการเป็นผู้ดูแลโดยตรง (care provider)

เป็นการให้การดูแลแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน ทั้งในภาวะสุขภาพดี ภาวะเสี่ยงต่อความเจ็บป่วย ซึ่งเป็นการปฏิบัติการพยาบาลด้วยทักษะขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทางปฏิบัติในการประเมินปัญหา วินิจฉัยปัญหา วางแผนและแก้ไขปัญหาที่เฉพาะเจาะจง มีการประเมินผลการดูแลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและวางแผนป้องกันล่วงหน้าด้วยพยาบาลจะต้องมีความรู้ ความชำนาญทางคลินิกเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถตัดสินใจให้การพยาบาล หรือนำแผนการรักษาของแพทย์ไปปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย ที่บ้านหรือชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

2. บทบาทของการเป็นครูหรือผู้ให้ความรู้ด้านสุขภาพ (educator)

พยาบาลที่ปฏิบัติการพยาบาลในชุมชนต้องเป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน เจ้าหน้าที่และบุคลากรด้านสุขภาพ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นประเด็นหลัก และยังต้องสอนให้ผู้ที่ป่วยแล้วสามารถดูแลตนเองและปฏิบัติ มีหน้าที่ในการพัฒนาโปรแกรมการสอนและดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพ

3. บทบาทการเป็นผู้พิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค (advocator)

พยาบาลที่ปฏิบัติงานในชุมชนเป็นผู้หนึ่งที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เป็นสายกลางระหว่างการจัดบริการสาธารณสุขกับประชาชน ดังนั้นจึงมีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูลและความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ ให้บริการได้อย่างทั่วถึงเสมอภาคและทั่วถึง

โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และเป็นตัวแทนของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสุขภาพของชุมชน

4. บทบาทการเป็นผู้จัดการการดูแล (manager)

จัดการกับระบบบริการพยาบาล ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน วางแผนและดำเนินการแก้ไข ไม่ว่าจะด้วยวิธีการให้การดูแลโดยตรง หรือการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน รวมทั้งจะต้องทำหน้าที่ควบคุม กำกับ นิเทศงาน ให้มีการปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติด้วย ซึ่งมีลักษณะงานดังนี้

4.1 เป็นผู้วางแผน

4.2 เป็นผู้ปฏิบัติ และการบริหารองค์กร

4.3 เป็นผู้ควบคุม กำกับ และประเมินผลงาน

5. บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (collaborator)

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ประสานงานการดูแล เพื่อให้มีการผสมผสานกิจกรรมการบริการด้านสุขภาพอย่างมีคุณภาพ เช่น การช่วยเหลือด้านสุขภาพและการประกอบอาชีพของผู้พิการในชุมชน การประสานงานกับครูในโรงเรียน เพื่อพัฒนาโปรแกรมเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในโรงเรียน หรือการสูบบุหรี่ในโรงเรียน เป็นต้น

6. บทบาทการเป็นผู้นำ (leader)

พยาบาลที่ปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน ต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำ (change agent) ในด้านการพัฒนาสุขภาพของประชา การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและนโยบายการพัฒนาสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของผู้มีสุขภาพดี

7. บทบาทการเป็นนักวิจัย (researcher)

พยาบาลที่ปฏิบัติงานในชุมชน จะต้องสามารถค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาสู่การแก้ปัญหาสาธารณสุข ซึ่งจำเป็นจะต้องทำงานวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในการพัฒนา หรือแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

สรุป

วิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ในประเทศไทยมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษามาเป็นเวลา 117 ปี การผลิตพยาบาลวิชาชีพปัจจุบันที่ต้องผ่านการรับรองของสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยทั้งสภาบันผลิต หลักสูตร และผลผลิต (พยาบาล) การจัดการเรียนการสอนพยาบาลวิชาชีพของไทยในปัจจุบันเป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 4 ปี ในระดับอุดมศึกษา

การจำแนกกลุ่มพยาบาลวิชาชีพตามลักษณะงาน และตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานพยาบาลเพื่อความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้รับสิทธิและผลประโยชน์เสมอภาคของวิชาชีพอื่นๆ

การพัฒนาวิชาชีพพยาบาลอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิชาชีพพยาบาลจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเมือง การปกครอง กฎหมาย นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี รวมทั้งสถานะสุขภาพและการระบาดของโรค และระบบบริการสุขภาพ ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณภาพการบริการพยาบาล การศึกษาพยาบาล การบริหารการพยาบาล ปริมาณพยาบาล ทักษะและความสามารถของบุคลากรพยาบาล และสภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มีความท้าทายต่อผู้นำ นักการศึกษา และพยาบาลวิชาชีพที่จะต้องรู้ทันสถานการณ์ เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ และพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยองค์ความรู้ที่ทันสมัย

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุขและชมรมสาธารณสุขแห่งประเทศไทย. (2547). **เมืองไทยสุขภาพดี 2547.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทนฤมิต โซล (เพรส) จำกัด.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2546). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 – 2550).** เอกสารอัดสำเนา.

คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ . (2544). **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545–2549.** กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒. ออนไลน์ .http:// www.mua.or.th สืบค้น มกราคม 2555

ดำรงค์ วัฒนา. (2545). **คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ทัศนา บุญทอง. (2547). **แผนการผลิตกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์:** เอกสารประกอบการประชุมเรื่องการวางแผนการกำหนดทิศทางและแนวทางการจัดทำแผนอัตรากำลังคนด้วยระบบ GIS วันที่ 29 เมษายน 2547 ณ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ (2547). **การศึกษาลักษณะการให้บริการสวัสดิการของบุคลากรพยาบาลและความรุนแรงในสถานบริการพยาบาลในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร.

สภาการพยาบาล. (2541). **แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ พ.ศ. 2550–2559.** ออนไลน์ http://www.tnc.or.th สืบค้น มกราคม 2555.

สภาการพยาบาล. (2556). **ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓** http://www.tnc.or.th/files/2009/12/page-48/_34285.pdf

สภาการพยาบาล. (2556). **รายชื่อสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านการรับรองจากสภาการพยาบาล.** http://www.tnc.or.th/content/content-448.html

สำนักการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. (2546). **สถานการณ์และแนวโน้มที่มีผลกระทบต่อระบบบริการพยาบาล.** เอกสารอัดสำเนา

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. กระทรวงสาธารณสุข. (2545). **การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2542–2543** กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, (2552). การประชุมหารือคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. วันเสาร์ที่ ค เมษายน 2552 เวลา 09.00 น. – 16.00 น. ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพ ฯ ออนไลน์ .http:// www.mua.or.th สืบค้น มกราคม 2555.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** ออนไลน์ www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139 สืบค้น มกราคม 2555.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.**พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2550.** ออนไลน์ http://www.nationalhealth.or.th/blog/ สืบค้น มกราคม 2555.

สำนักการพยาบาล. **ยุทธศาสตร์การบริการพยาบาล.** ออนไลน์ http://www.dms.moph.go.th/nurse/ สืบค้น มกราคม 2555.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. **ระบบหลักประกันสุขภาพ.** ออนไลน์ http:// **www.nhso.go.th สืบค้น** มกราคม 2555.

รายงานทรัพยากรสาธารณสุข (ข้อมูลสำรวจ) สถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. ออนไลน์ http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=423&template=1R2C&yeartype=M&subcatid=18

วิจิตรา กุสุมภ์ และคณะ. (2553). **ประเด็นและแนวโน้มวิชาชีพการพยาบาล.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์.

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, รองศาสตราจารย์. (2550). **การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล.** เชียงใหม่: หจก.โรงพิมพ์ช้างเผือก.

คำถามท้ายบท

1. ขณะนี้ประเทศไทยได้มีการเปิดหลักสูตรการพยาบาลอินเตอร์แล้วแต่นับว่ายังไม่เต็มรูปแบบ ถ้าหากว่าในอนาคตสามารถเปิดหลักสูตรการพยาบาลอินเตอร์ได้เต็มรูปแบบแล้วจะส่งผลกระทบต่อการพยาบาลไทยหลายด้าน **ยกเว้น**
    1. พยาบาลไทยจะมีความพร้อมมากขึ้นในการเป็นผู้นำทางการพยาบาลมากขึ้น
    2. จะมีการไหลออกของพยาบาลไทยไปทำงานต่างประเทศที่มีรายได้ดีกว่ามาก
    3. พยาบาลต่างชาติที่จะเข้ามาเป็นล่ามในโรงพยาบาลเอกชนน่าจะลดลง
    4. การพยาบาลไทยก็จะเป็นที่ยอมรับระดับสากลมากยิ่งขึ้น
    5. ความด้อยทางด้านภาษาต่อพยาบาลชาติอื่นๆ จะลดลง

2. แนวโน้มของการผลิตพยาบาลวิชาชีพของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า จะเป็นเช่นไร
    1. กำลังการผลิตของสถาบันการศึกษาจะไม่เพียงพอต่อความต้องการ
    2. หลักสูตรการเรียน 4 ปี จะถูกปรับให้ลดลงเพื่อลดการเสียเปรียบประเทศอื่นๆ
    3. พยาบาลไทยมีทักษะการทำงานดี และการมีใจรักในการบริการไม่เป็นรองใคร
    4. พยาบาลสำเร็จการศึกษาใหม่ต้องเตรียมพร้อมในการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
    5. ในการสอบใบประกอบวิชาชีพจะมีความยืดหยุ่นสามารถเลือกสอบเป็นภาษาอื่นๆ ได้ด้วยข้อ

3. ใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับวิวัฒนาการทางการพยาบาลกับการวิจัยทางการพยาบาลในสหรัฐอเมริกา
    1. ในระยะเริ่มต้นของการวิจัยทางการพยาบาลมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นวิจัยที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าการศึกษาเนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาพยาบาลยังไม่ชัดเจน
    2. การวิจัยด้านการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา เช่น ผู้สูงอายุ แม่และเด็ก และอายุรกรรมและศัลยกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท
    3. การจัดตั้งหลักสูตรปริญญาเอกทางการพยาบาล ทำให้การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาศาสตร์การพยาบาลเกิดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
    4. ปริมาณงานวิจัยทางการพยาบาลสัมพันธ์กับปริมาณหลักสูตรการศึกษาทางการพยาบาลในระดับอุดมศึกษา
    5. งานวิจัยในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นเชิงทดลอง/กึ่งทดลอง และเริ่มมีวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้น

4. จากประเด็นต่างๆ ในข้อ 3 แนวโน้มของการวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทยจะเป็นเช่นไร
    1. การวิจัยระดับปริญญาเอกจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้น
    2. การวิจัยด้านการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขาจะลดปริมาณลง
    3. การวิจัยเชิงทดลอง/กึ่งทดลองจะถูกแทนที่โดยการวิจัยด้านการศึกษา
    4. การวิจัยจากงานประจำ (R2R) ได้รับการสนับสนุนเพื่อสร้างความรู้เฉพาะมาพัฒนางาน
    5. การวิจัยทางการพยาบาลจะมุ่งเน้นความเป็นสหสาขาวิชาชีพเพิ่มขึ้น

5. ปัจจัยใดที่น่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทยเรามากที่สุด
    1. ปัจจัยภายนอกด้านประชากรผู้สูงวัย
    2. ปัจจัยภายนอกด้านการเมืองและนโยบายของรัฐบาล
    3. ปัจจัยภายในด้านขวัญและกำลังใจในการทำงานของพยาบาล
    4. ปัจจัยภายในด้านทักษะและความสามารถของบุคลากรพยาบาล
    5. ปัจจัยภายในด้านการศึกษาและการวิจัยทางการพยาบาล

6. จากบทความ “การเปิดเสรีธุรกิจการรักษาพยาบาล...โอกาสและความท้าทายภายใต้ ACE” ส่งผลและมีผลกระทบต่อการรักษาพยาบาลในไทยหลายด้าน <u>ยกเว้น</u>
    1. สถานพยาบาลไทยเป็นที่รู้จักและยอมรับจากต่างประเทศ
    2. พยาบาลไทยได้รับการยอมรับด้านความสามารถระดับสากล
    3. การขยายตัวของการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสดใส
    4. การเคลื่อนย้ายของแรงงานวิชาชีพแพทย์และพยาบาลไทยไปต่างประเทศเพิ่มขึ้น
    5. พยาบาลไทยเริ่มตื่นตัวในเรื่องภาษามากขึ้นเพราะมีการว่าจ้างพยาบาลฟิลิปปินส์มาช่วยสื่อสาร กับชาวต่างชาติผู้มารับบริการแล้ว

7. การขาดแคลนพยาบาลในสถานประกอบการส่งผลกระทบต่อพยาบาลอย่างไร
    1. อายุเฉลี่ยของพยาบาลไทยลดลง
    2. คุณภาพการบริการทางการพยาบาลลดลง
    3. ความต้องการพยาบาลในภาคเอกชนลดลง
    4. ความต้องการคงอยู่ในงานภาครัฐบาลลดลง
    5. อัตราค่าจ้างและค่าตอบแทนในการทำงานลดลง

8. การเปิดเสรีแรงงานพยาบาลในอาเซียนจะส่งผลต่อแนวโน้มของพยาบาลไทยด้านใด**น้อยที่สุด**
    1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล–พัฒนาคุณภาพการบริการทางการพยาบาล
    2. ด้านการบริหารการพยาบาล–ดึงดูดพยาบาลจบใหม่ด้วยค่าตอบแทน
    3. ด้านการศึกษา–ต้องเน้นการสอนและการใช้ภาษาต่างประเทศ
    4. ด้านการวิจัย–พัฒนาศักยภาพพยาบาลด้วยการวิจัยR2R
    5. ด้านองค์กรวิชาชีพ–เพิ่มการพิทักษ์สิทธิสมาชิก

9. การเปิดเสรีวิชาชีพพยาบาลในภูมิภาคอาเซียนในปี 2558 นี้ ประเด็นใดน่าสนใจมากที่สุด
    1. พยาบาลวิชาชีพไทยจะได้อะไรจากการเปิดเสรีวิชาชีพพยาบาลในภูมิภาคอาเซียน
    2. สภาการพยาบาลจะป้องกันปัญหาพยาบาลต่างด้าวผิดกฎหมายได้อย่างไร
    3. ภาษาอังกฤษใช้เป็นภาษากลางสำหรับสถานพยาบาลทั่วไปได้จริงหรือไม่
    4. จำเป็นต้องสอบใบประกอบวิชาชีพภาษาอังกฤษด้วยหรือไม่
    5. ประเทศไทยจะประกาศเป็น Medical Hub ได้หรือไม่

10. จากการอภิปรายเรื่องการเปิดเสรีวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน นักศึกษาจะคาดคะเนได้ว่า แนวโน้มการศึกษาทางการพยาบาลในภูมิภาคอาเซียนน่าจะเป็นในรูปแบบใดจึงจะส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาทางการพยาบาลทัดเทียมกันทุกประเทศ
    1. สภาการพยาบาลต้องสร้างกฎระเบียบการเทียบโอนการศึกษา
    2. สถานประกอบการทางการพยาบาลต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร
    3. พยาบาลในแต่ละประเทศต้องมีการสอบเทียบความรู้ทางการพยาบาล
    4. สภาการพยาบาลต้องจัดสอบใบประกอบวิชาชีพเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด
    5. ทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะต้องมีหลักสูตรพยาบาลระดับปริญญาตรี

เฉลย:

1) 2 2) 3 3) 1 4) 4 5) 1 6) 2 7) 2 8) 4 9) 2 10) 5

บทที่ 3
ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลด้านการศึกษา การปฏิบัติการพยาบาล การบริหาร และการวิจัยทางการพยาบาล

เค้าโครงเนื้อหา

1. ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลในประเทศไทย
   1.1 ความหมายประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล
   1.2 ความสำคัญและความสัมพันธ์ของประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล
   1.3 การเสนอประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล
2. หลักการวิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล
   2.1 หลักการวิเคราะห์สภาพของประเด็น
   2.2 หลักการวิเคราะห์ความสำคัญของประเด็น
   2.3 หลักการวิเคราะห์ประเด็นย่อยจากประเด็นหลัก
3. การคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาล
   3.1 แนวทางในการคาดคะเนโน้มทางการพยาบาล

แนวคิด

1. ประเด็นเป็นเรื่องที่คลุมเคลือยังไม่เข้าใจชัดเจน หากประเด็นปัญหานั้นมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม ประเด็นนั้นก็ควรนำมาอภิปรายหาคำตอบหรือทำความเข้าใจให้ชัดเจนต่อบุคคล กลุ่ม หรือสังคม การเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมักจะสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ เสมอ
2. การคาดการณ์แนวโน้มจึงต้องพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆด้วยเสมอ การคาดคะเนแนวโน้มได้ถูกต้องจะช่วยบุคคลให้สามารถรับมือกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. พยาบาลวิชาชีพควรใฝ่รู้และไวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่เสมอ ต้องสามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลในปัจจุบันและอนาคตได้ เพื่อความอยู่รอดในวิชาชีพอย่างมีคุณภาพและสง่างามสมศักดิ์ศรี

วัตถุประสงค์

เมื่อนักศึกษาเรียนจบการเรียนการสอนบทนี้แล้ว สามารถ:

1. บอกความหมายของประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลได้ถูกต้อง
2. อธิบายแนวทางการคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาลได้
3. วิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลในปัจจุบันและอนาคตได้

กิจกรรมระหว่างเรียน

ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ด้วยตนเอง บทที่ 3

ศึกษาค้นคว้าข่าวสาร บทความวิชาการ และบทวิจัยทางการพยาบาลในหัวข้อนี้จากแหล่งต่างๆ

ฟังการบรรยาย และตั้งประเด็นหลัก ประเด็นรอง และแนวโน้มทางการพยาบาลในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

อภิปรายประเด็นในหัวข้อนี้ในด้านการบริการ การบริหาร การศึกษา และการวิจัยทางการพยาบาล ที่ศึกษาค้นคว้ามา

สื่อการสอน

Power point

Multi media: clip, VDO

Website

การประเมินผล

ประเมินจากการมีส่วนร่วนในการอภิปรายในชั้นเรียน และการฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมท้ายบท (10%)

ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล

1. ความหมายของประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล

1.1 ประเด็นและประเด็นทางการพยาบาล

ประเด็น (issues) หมายถึงข้อปัญหา หรือข้อความสำคัญ หรือจุดสำคัญของสภาวการณ์ที่อาจนำไปสู่ปัญหา หรือที่ยังคลุมเครือไม่เป็นที่เข้าใจแน่ชัด หรือตัดสินความถูกผิดได้ยาก ซึ่งถูกหยิบยกขึ้นมาอภิปรายหรือนำเสนอเพื่ออภิปราย เพื่อทำความรู้จักกับสภาวะปัญหานั้นๆ ให้กระจ่างชัด หรือเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับทางเลือกหาทางการแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาหรือช่วยสร้างสรรค์ให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น (ละออ หุตางกูร, 2534)

รัตนา ทองสวัสดิ์ (2541) อธิบายว่า "ประเด็น" เป็นเรื่องหรือปัญหาที่ยังคลุมเครือ ไม่เป็นที่เข้าใจแน่ชัดหรือเป็นการมีความรู้ในสภาวการณ์ของปัญหานั้นไม่ละเอียดลึกซึ้งพอที่จะให้คำตอบหรือพอที่จะเริ่มต้นปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ประเด็นอาจเป็นปัญหาเฉพาะกลุ่มเรียกว่า "ประเด็นภายในวงการวิชาชีพ" (internal issues) หรือประเด็นที่ขยายขอบเขตกว้างออกไปเป็นปัญหาของส่วนรวม ของสังคม เรียกว่า "ประเด็นสังคม" (external issues) ประเด็นจึงเป็นจุดสำคัญของสภาวการณ์ที่อาจนำไปสู่การตัดสินความถูกผิดได้ยาก ควรหยิบยกขึ้นมาเพื่ออภิปรายหรือหาคำตอบในกลุ่ม/หมู่คณะ จะด้วยการพูดหรือการเขียนก็ได้ เพื่อทำความรู้จักกับปัญหานั้นให้กระจ่างชัด เกิดแนวคิดร่วมที่จะลดความขัดแย้งด้วยวิธีการประชาธิปไตย หรือป้องกันการเกิดปัญหาอันเป็นการช่วยสร้างสรรค์ พัฒนาวิชาชีพให้มีความเป็นเอกภาพ รูปแบบของประเด็นจึงเป็นได้ทั้งในรูปคำถามหรือในรูปสภาวการณ์สองด้านที่ขัดแย้งกันอยู่

ประเด็นทางการพยาบาล (nursing issues) ได้แก่ ข้อปัญหาหรือจุดสำคัญของสภาวการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพยาบาลซึ่งเป็นวิชาชีพเฉพาะด้านที่อาจเป็นที่สนใจและถูกหยิบยกขึ้นมาอภิปรายหรือเสนอเพื่ออภิปรายในวงการวิชาชีพนี้เท่านั้น หรืออาจเป็นประเด็นซึ่งเป็นที่สนใจและถูกหยิบยกขึ้นอภิปรายโดยกลุ่มคนภายนอกในระดับที่กว้างขึ้น ประเด็นทางการพยาบาลจึงอาจเป็นเพียงประเด็นภายในวงการวิชาชีพ (internal issues) หรืออาจขยายขอบเขตกว้างออกไปเป็นประเด็นของสังคม (social issues) ก็ได้ (ละออ หุตางกูร, 2534)

ประเด็นทางการพยาบาลอาจเป็นประเด็นเกี่ยวกับมิติใดมิติหนึ่งของวิชาชีพ เช่น ประเด็นทางการศึกษา วิชาการ การวิจัย ประเด็นด้านการบริหาร นโยบาย และทิศทางของการบริการ ประเด็นด้านจริยธรรมและคุณภาพการพยาบาล เป็นต้น กล่าวโดยสรุปแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ประเด็นเกี่ยวกับตัวบุคลากรในวิชาชีพ
2. ประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล

3. ประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล

4. ประเด็นเกี่ยวกับองค์กรวิชาชีพ

1.2 แนวโน้มและแนวโน้มทางการพยาบาล

แนวโน้ม (trends) เป็นคำที่ใช้บ่งบอกทิศทาง (direction) ของความเป็นไปหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติของสังคม (ละออ หุตางกูร, 2534)

แนวโน้ม หมายถึง ทิศทางของสภาพการณ์ที่เป็นไปในสังคมของกลุ่มบุคคล กลุ่มอาชีพ กลุ่มวิชาชีพ ซึ่งดำเนินไปตามกาลเวลา หรือด้วยอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงในสังคม จากสภาวะเศรษฐกิจหรือการเมืองของประเทศ (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2541)

แนวโน้มทางการพยาบาล หมายถึง ทิศทางของความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงของสภาวการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลโดยรวม ซึ่งจะถูกควบคุมโดยธรรมชาติ ระยะเวลา และสภาพการณ์ทั่วไปของสังคม (ละออ หุตางกูร, 2534)

ส่วน รัตนา ทองสวัสดิ์ (2541) ให้ความหมายแนวโน้มทางการพยาบาล ว่า หมายถึง ทิศทางของความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ทำให้มีอิทธิพลต่อสภาพการณ์ในมิติต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นตัวพยาบาลเอง การศึกษาพยาบาล การปฏิบัติพยาบาล หรือ องค์กรวิชาชีพการพยาบาล

แนวโน้มทางการพยาบาลจะเริ่มมองเห็นตั้งแต่ในอดีตจากวิวัฒนาการ หรือ ประวัติการพยาบาล แนวโน้มที่เป็นอยู่ในแนวโน้มในปัจจุบัน และที่ควรจะเป็นในอนาคต ดังนั้นแนวโน้มจึงมีทั้งด้านบวก และด้านลบ

2. ความสำคัญและความสัมพันธ์ของประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล

2.1 ความสำคัญของประเด็นแนวโน้มทางการพยาบาล

จากการศึกษาความสำคัญของประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลพอสรุปได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การมีประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล และการสนใจศึกษาอภิปรายในประเด็นต่างๆ เป็นเครื่องชี้ถึงระดับการพัฒนาความเป็นวิชาชีพของสมาชิก เช่น ความตื่นตัว และรู้จักมองและแก้ปัญหา

2. การมีประเด็นทางวิชาชีพหลายๆ ประเด็น ในระยะเวลาเดียวกัน เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสภาวะปัญหาในวิชาชีพนั้นๆ ที่กำลังเผชิญอยู่

3. การศึกษาอภิปรายเพื่อทำความกระจ่างในแต่ละประเด็น เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นที่นำไปสู่ความเข้าใจและความมีเหตุผลร่วมกัน ช่วยให้เกิดแนวคิดร่วม และลดความขัดแย้งด้วยการใช้วิธีทางประชาธิปไตย

4. การเผยแพร่ข่าวสารหรือแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายประเด็นทางวิชาชีพสู่สมาชิกทั่วไป จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

ดังนั้น ประเด็นเปรียบเสมือนการหลงทางและแนวโน้มเปรียบเสมือนเข็มทิศ การรู้จักมองปัญหาอย่างมีสติ และทบทวนแนวโน้มของสภาวการณ์ต่างๆ รอบตัวเพื่อคาดคะเนว่าจะเกิดอะไรหรือจะทำอะไรต่อ จะช่วยบอกแนวทางแก่บุคคล กลุ่ม และสังคม ในการปรับตัวและตัดสินใจดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล

ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เช่น แนวโน้มในอดีตอาจจะก่อให้เกิดปัญหาซึ่งเป็นประเด็นที่อภิปรายถกเถียงกันอยู่ในปัจจุบันได้ หรืออาจจะนำมาซึ่งประเด็นปัญหาต่างๆ ในอนาคต และขณะเดียวกันประเด็นปัญหาในปัจจุบันจะเป็นเครื่องชี้ทิศทางของสภาพปัญหาในอนาคตได้ด้วย

3. การเสนอประเด็นและแนวโน้ม

การนำเสนอประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลภายหลังการค้นพบว่า มีสิ่งที่ต้องทำให้ชัดเจนกับบุคคล องค์กร ชุมชน และสังคม สามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบดังต่อไปนี้

1. ประเด็นที่เสนอในรูปแบบของคำถาม เช่น
   - การศึกษาระดับปริญญาแก้ปัญหาด้านคุณภาพของการพยาบาลได้จริงหรือ
2. ประเด็นที่เสนอในรูปแบบของสภาวการณ์ 2 ด้านที่อาจขัดแย้งกัน เช่น
   - การศึกษาระดับอุดมศึกษากับคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล (Higher Education VS. Quality of Nursing Practice)
3. ประเด็นที่นำเสนอในรูปแบบของการนำสภาวการณ์หรือปัญหาหนึ่งๆ มาสัมพันธ์กับการพยาบาล เช่น
   - การพยาบาลกับบทบาทร่วมที่เสมอภาคกับวิชาชีพอื่น ๆ (Nursing and Interdependence)

สรุป

ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลเป็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร การปฏิบัติการ หรือวิชาชีพ ซึ่งเป็นที่สนใจและอาจจะมีผลกระทบต่อเฉพาะกลุ่มหรือทั่วไป จึงมีความต้องการและจำเป็นที่ต้องหยิบยกมาอภิปรายทำความเข้าใจให้ชัดเจน หรือหาแนวทางแก้ไขปรับเปลี่ยนให้ทันการณ์ การคาดคะเนแนวโน้มได้ถูกต้องจะช่วยบุคคลให้สามารถรับมือกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล

1. หลักการวิเคราะห์สภาพของประเด็น

การพิจารณาว่าสถานการณ์หรือปัญหาใดเป็นประเด็นทางการพยาบาลหรือไม่นั้น มีหลักในการพิจารณาดังนี้

1.1 ข้อปัญหาหรือข้อความใดๆ ที่เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการพยาบาลที่ยังคลุมเครือหรือยังไม่เข้าใจแน่ชัด มีแนวตอบหลายทาง หรือมีเหตุผลโต้แย้งที่ยังไม่มีข้อยุติ

1.2 ข้อปัญหาหรือข้อความใดๆ ที่เกี่ยวกับการพยาบาลซึ่งเป็นที่สนใจและถูกหยิบยกขึ้นมาอภิปรายถกเถียงหรือศึกษาโดยคนเฉพาะกลุ่มหรือคนทั่วไป โดยการพูดหรือการเขียน เพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้น หรือเพื่อหาคำตอบ ข้อยุติ หรือแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

2. หลักการวิเคราะห์ความสำคัญของประเด็น

ความสำคัญของเป็นเด็นทางการพยาบาลขึ้นอยู่กับความแรงของผลกระทบที่จะเป็นอันตรายต่อวิชาชีพ หรือที่จะส่งผลให้แนวโน้มทางการพยาบาลอันสืบเนื่องจากประเด็นนั้นๆ เป็นไปในทางลบ การวิเคราะห์ความสำคัญของประเด็น มีหลักการพิจารณา ดังนี้

3.1 ประเด็นทางการพยาบาลที่เกี่ยวกับผลประโยชน์และความปลอดภัยของประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งเป็นที่รับรู้และสนใจของสังคม จัดเป็นประเด็นที่มีความสำคัญสูงสุด เช่น ประเด็นเกี่ยวกับความประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งให้โทษแก่ผู้รับบริการ ซึ่งความถี่ของอัตราอุบัติการณ์ของสถานการณ์เหล่านี้จะส่งผลให้ประเด็นทางการพยาบาลขยายขอบเขตออกไปเป็นประเด็นทางสังคมได้ ซึ่งจะมีผลต่อความศรัทราเชื่อถือในวิชาชีพของสังคมอย่างรุนแรง

3.2 ประเด็นที่เกียวข้องกับปัจจัยในการดำรงสถานภาพของวิชาชีพ เช่น ปัญหาด้านมาตรฐานการศึกษา สมรรถภาพในการจัดระเบียบของวิชาชีพ ข้อจำกัดทางบทบาท หรือข้อจำกัดทางกฎหมาย เป็นต้น ประเด็นประเภทนี้เป็นประเด็นภายในที่มีความสำคัญสูงมาก และอันตรายต่อวิชาชีพมาก โดยเฉพาะเมื่อมีความขัดแย้งในผลประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และนำมาซึ่งความแบ่งแยกในวิชาชีพได้

3.3 ประเด็นที่มีข้อมูลบ่งชี้ถึงความสำคัญอย่างชัดเจน ได้แก่ข้อมูลจากการสำรวจ การวิจัย หรือสถิติต่างๆ เช่น ข้อมูลการกระจายของบุคลากรทางการพยาบาล และข้อมูลอัตราส่วนระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ จะช่วยบ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพการพยาบาลได้ เป็นต้น

3. หลักการวิเคราะห์ประเด็นย่อยจากประเด็นหลัก

ประเด็นหลักมักเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน เกี่ยวพันกับหลายระบบแวดล้อมและองค์ประกอบ ดังนั้นการศึกษาประเด็นหลักจึงต้องวิเคราะห์แยกออกเป็นประเด็นย่อยๆ เพื่อทำความเข้าใจในแต่ละสภาพการณ์ของประเด็นให้กระจ่าง

องค์ประกอบสำคัญของวิชาชีพที่จะต้องคำนึงถึงในการวิเคราะห์ประเด็นทางการพยาบาลคือ

-บุคลากรในวิชาชีพ ได้แก่ พยาบาล

-องค์กรทางวิชาชีพ ได้แก่ สภา สมาคม

-ศาสตร์และองค์ความรู้ทางวิชาชีพ รวมถึงการศึกษา และการวิจัย

-บริการพยาบาล รวมถึงสถาบันบริการและการอำนวยการบริการพยาบาล

ส่วนระบบแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อประเด็นทางการพยาบาลได้แก่

-ระบบการแพทย์และการสาธารณสุข ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพยาบาลและวิชาชีพ

-ระบบอื่น ๆ ทางสังคม เช่น ระบบการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาของประเทศ เป็นต้น

ตัวอย่าง

การจำแนกประเด็นย่อยจากประเด็นหลัก เรื่อง "ความเสมอภาคในบทบาทร่วมระหว่างพยาบาลกับวิชาชีพอื่น"

1. **การวิเคราะห์องค์ประกอบทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง**

   ตัวพยาบาล: ต้องมีการศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ทันสมัย

   องค์กรวิชาชีพร่วมกับสถาบันการศึกษาพยาบาล: ควรร่วมกันศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางการพยาบาลให้มีความก้าวหน้า และกำหนดบทบาทของพยาบาลให้ชัดเจน เป็นอิสระ มีเอกลักษณ์และเอกภาพ

2. **การวิเคราะห์ระบบแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง**

   วิชาชีพข้างเคียง เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร ฯลฯ: ควรมีเจตคติและการยอมรับในวิชาชีพพยาบาล

   ด้านกฎหมาย: ต้องมีการสนับสนุนความเสมอภาคในการประกอบวิชาชีพตามกฎหมาย

   ด้านการเมืองการปกครอง: มีนโยบายที่ส่งเสริมความเสมอภาคในศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน

ดังนั้นการตั้งประเด็นย่อย พิจารณาปัญหาหรือตามสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางวิชาชีพและระบบแวดล้อมตามที่ได้การวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น

สรุป

หลักการวิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลให้พิจารณาจาก สภาพการณ์หรือปัญหาหลักของวิชาชีพ ความสำคัญของประเด็นปัญหา และการวิเคราะห์ประเด็นย่อยจากประเด็นหลัก การวิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันกาล ช่วยให้พยาบาลพัฒนาตนเองและวิชาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและนอกได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ทำให้วิชาชีพมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า

การคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาล

การคาดคะเนสถานการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผนใดๆ ระบบการพยาบาลก็ต้องมีแผนการดำเนินงานเพื่อนำระบบไปสู่จุดหมาย ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องสามารถคาดคะเนสภาพการณ์ในอนาคตเพื่อวางแผนและหาแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

แนวทางในการคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาล

1. การคาดคะเนแนวโน้มโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักตามเหตุและผลระหว่างระบบการพยาบาลกับระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ การปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น

ตัวอย่างแสดงความสัมพันธ์ของพรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติต่อการคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาล ดังในแผนภาพที่ 2.1

2. การคาดคะเนแนวโน้มโดยอาศัยข้อมูลสถิติ เช่น สถิติของโรงพยาบาล สถิติของกระทรวงสาธารณสุข อัตราการเพิ่มประชากรวัยต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเก็บข้อมูลรวบรวมอย่างเป็นระบบ นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติที่เชื่อถือได้แล้วเปรียบเทียบหารูปแบบของการเปลี่ยนแปลง โดยอาจมีการวาดกราฟช่วยประกอบในการพิจารณา

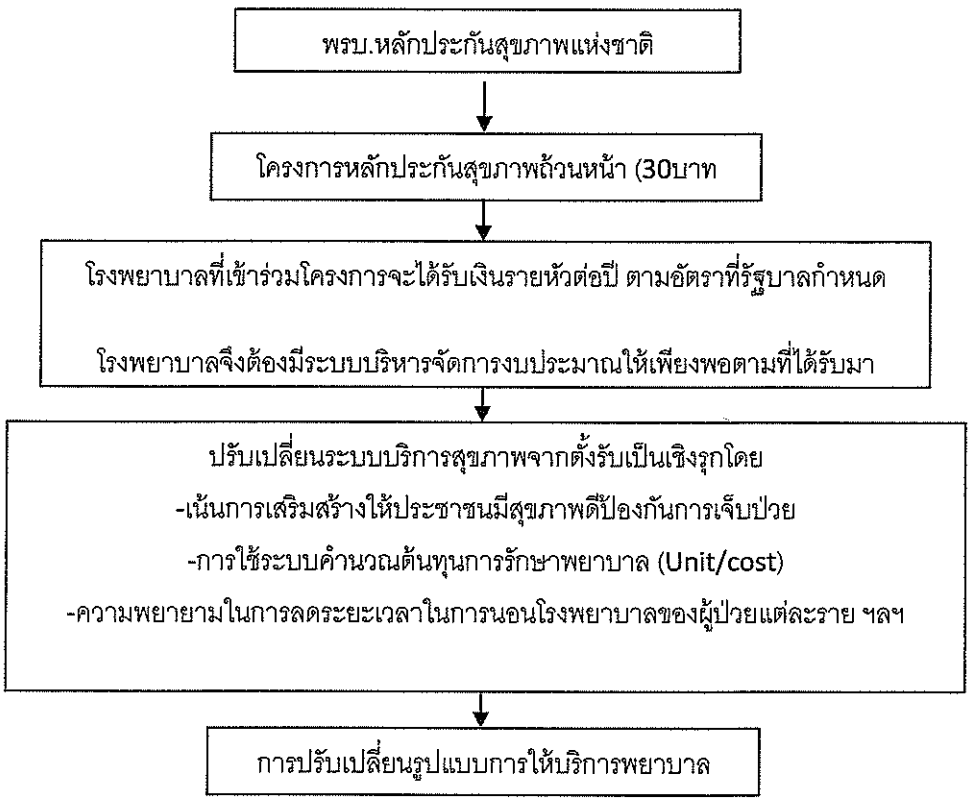

ภาพ 3.1 ความสัมพันธ์ของพรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติต่อการคาดคะเนแนวโน้มทางการพยาบาล

บรรณานุกรม

สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย. (2555). ออนไลน์ http://www.tnc.or.th

ละออ หุตางกูร. (2534). **แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล.** อ้างใน สุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

รัตนา ทองสวัสดิ์. (2541). **วิชาชีพการพยาบาล: ประเด็นและแนวโน้ม.** กรุงเทพฯ: ธนบรรณการพิมพ์.

วิจิตรา กุสุมภ์ และคณะ. (2553). **ประเด็นและแนวโน้มวิชาชีพการพยาบาล.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์.

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, รองศาสตราจารย์. (2550). **การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล.** เชียงใหม่: หจก.โรงพิมพ์ช้างเผือก.

Janiszewski Goodin H. (2003). The nursing shortage in the United States of America: an integrative review of the literature. Journal of Advanced Nursing 43(4), 335–350.

Karen J. Egenes (2009). History of Nursing in ***Issues and Trends in Nursing: Essential Knowledge for Today and Tomorrow.*** Jones and Bartlett Publishers, LLC. pp. 1–26.

Martha Scheckel, PhD, RN (2009). Nursing Education: Past, Present, Future in ***Issues and Trends in Nursing: Essential Knowledge for Today and Tomorrow.*** Jones and Bartlett Publishers, LLC. pp. 27–61.

กิจกรรม

1. นักศึกษาควรอ่านบทความต่อไปนี้ก่อนชั่วโมงเรียนเพื่อประกอบการอภิปราย
   - พยาบาลจี้รัฐทำตามนโยบายที่แถลงสภาฯ แฉซ้ำปัญหารุมเร้า-บีบคั้นจนต้องลาออก วิจัยชี้ร.พ.ทั่วปท.ต้องการอีกกว่า 4 หมื่นคน แนะทางแก้ 5 ข้อ ดึงคนเก่า-สร้างคนใหม่
   - Education Global Trends and Issues in Nursing by Fadwa A Affara, International Nurse Consultant
   - Karen J. Egenes (2009). History of Nursing in ***Issues and Trends in Nursing: Essential Knowledge for Today and Tomorrow.*** Jones and Bartlett Publishers, LLC. pp. 1–26.
   - Martha Scheckel, PhD, RN (2009). Nursing Education: Past, Present, Future in ***Issues and Trends in Nursing: Essential Knowledge for Today and Tomorrow.*** Jones and Bartlett Publishers, LLC. pp. 27–61.
   - Janiszewski Goodin H. (2003). The nursing shortage in the United States of America: an integrative review of the literature. Journal of Advanced Nursing 43(4), 335–350.
   - อื่นๆ ที่นักศึกษาพบว่าน่าสนใจ มีความทันสมัย และมีคุณค่า
2. ตั้งประเด็นและแนวโน้มทางการพยาบาลจากบทความที่อ่านหรือค้นคว้าตามความสนใจ
3. เตรียมการอภิปรายตามประเด็นที่ศึกษาในชั้นเรียน